

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum
2022-09-19

Diarienummer
501-4855-2022

1 (7)

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges globala klimatavtryck sou 2022:15

Ert diarienummer M2022/00841.

Länsstyrelsen Västerbotten, här nedan benämnd Länsstyrelsen, har beretts möjlighet att yttra sig över Miljömålsberedningens delbetänkande, Sveriges globala klimatavtryck.

Länsstyrelsen anser att förslagen i stort är väl avvägda och kommer om de genomförs innebära att Sveriges klimatmål och den omställning som behöver genomföras för nå nettonollutsläpp av koldioxid till 2045, kan nås. Åtgärderna som genomförs kommer också att bidra till minskade utsläpp totalt i världen, och ge en möjlighet till att nå 1,5 graders målet globalt.

Sammanfattning

Länsstyrelsen är tveksam till nyttan i att införa ytterligare en strecksats till Generationsmålet. Länsstyrelsen föreslår att det istället redovisas som ytterligare ett etappmål under Begränsad klimatpåverkan.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att införa ett mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion men är tveksam till konstruktionen med målbanor som verkar svårbedömd och krånglig att kommunicera. Det kan innebära hinder för att nå en bredare acceptans för den samhällsomställning som krävs för att nå målet.

Länsstyrelsen delar utredningens syn att Cirkulär ekonomi är en av de viktigaste lösningarna för att nå minskade koldioxidutsläpp från konsumtion. Detta gäller alla steg i kedjan, design, återanvändning, och återbruk. En stor del av att kunna få till cirkulär ekonomi handlar om ytterligare kunskap och innovationer för nya affärsverksamheter som kan återvinna, återanvända och återbruka. Länsstyrelsen skulle därför välkomna ett uppdrag liknande det som handlar om upphandling, men för cirkulär ekonomi, med tillhörande resurser.

Datum
2022-09-19

Diarienummer
501-4855-2022

Länsstyrelsen anser att det är mycket viktigt att stärka självförsörjningsgraden på livsmedel, som förutom att det skulle minska utsläpp av koldioxid från transporter och stärka näringslivet regionalt och lokalt, också innebära större möjligheter att upphandla mer koldioxidneutralt för fler organisationer samt främja cirkulär hantering av andra varor.

Det föreslagna målet för Sveriges exports klimatnytta är även det svårbedömt. Länsstyrelsen efterlyser motiveringar och analyser av alternativa strukturer för målen.

Länsstyrelsen anser att det är bra att målen inkluderas i det fungerande miljömålssystemet med en upparbetad struktur för uppföljning och utvärdering av miljömålen på nationell och regional nivå oavsett var det hamnar.

Länsstyrelsen är positiv till de mål och krav, ändringar i lagar och förordningar, som föreslås gälla klimatpåverkan från offentlig konsumtion och upphandling.

Länsstyrelsen anser att för att nå de föreslagna målen krävs en tydlig politik med åtgärder och styrmedel. Samt att det för dessa viktiga frågor är viktigt med en bred politisk enighet för långsiktighet i arbetet. På regional nivå har Länsstyrelsen redan uppdrag inom konsumtionsområdet bland annat genom miljömålsuppdraget och klimat- och energiuppdraget men för att nå målen behövs ytterligare arbete på regional nivå. Länsstyrelsen välkomnar ytterligare uppdrag med tillhörande medel.

Västerbotten är ett län som ligger långt norrut i Sverige och har som utredningen också skriver, därmed behov av bra, effektiva och klimatneutrala och i förlängningen fossilfria transporter. Länsstyrelsen välkomnar därför utredningens förslag om elflyg och fossilfri sjöfart. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att utsläppen från båt och sjötrafik räknas in i de territoriella utsläppen, för att dessa branscher då får ett bättre mått på om deras åtgärder ger rätt effekt. Förslagen i utredningen är också i linje med de mål som flyg- och sjöfartsbranschen själva har som mål, om att bli fossilfria till 2030

Västerbottens län genomgår för närvarande en stor samhällsomställning vad det gäller de nya gröna industrier som etablerar sig i länet. Med ökad fossilfri produktion och elektrifiering har länet goda möjligheter att bidra till minskade territoriella utsläpp i Sverige. Samtidigt behöver länet ställa om hållbart, och liksom resten av landet öka energieffektiviseringen och hitta sätt att återanvända resurser cirkulärt för att minska behovet av nya råvaror.

Statistik och mätningar behövs på nationell, regional och lokal nivå för att kunna följa upp och se om utsläppen minskar och därmed se om genomförda åtgärder får önskad effekt. Länsstyrelsen anser därför att de förslag som rör uppföljning och förbättring av statistiken inom området är

Datum
2022-09-19

Diarienummer
501-4855-2022

mycket angelägna att de genomförs. Länsstyrelsen har stor vana av att hantera statistik och uppföljning inom miljömålssystemet och bör också ges möjlighet att göra regionala analyser för att kunna stötta regioner och kommuner i deras uppdrag om hållbar utveckling. Länsstyrelsen bör tillföras resurser, ska vi kunna räkna på samhällsekonomi.

Förslagen kommer att innebära kostnader för samhället men som utredningen visar, så kommer de kostnaderna att vara mindre än de kostnader som kommer av stora klimatförändringar och behovet av anpassning till dessa.

Länsstyrelsen anser att Miljömålsberednings förslag kan bidra till en hållbar utveckling i Västerbottens län och stärka den stora samhällsomställning som pågår.

Länsstyrelsens yttrande följer strategins upplägg. Inledningsvis redovisas några övergripande synpunkter, därefter följer synpunkter och utvecklande kommentarer kapitelvis.

Kapitel 6 EU och EU's arbete för att minska klimatpåverkan från konsumtion.

6.5.1 Sverige ska stärka sitt arbete inom EU för en klimatpolitik i linje med 1,5-gradersmålet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och delar utredningens syn att det är önskvärt att alla länder ställer om sina territoriella utsläpp i linje med 1,5 graders målet och inför ett enhetligt och tillräckligt högt pris på koldioxid, så att fossila bränslen fasas ut i ett högre tempo.

Länsstyrelsen delar beredningens syn att det är mycket viktigt att Sverige stärker sitt arbete inom EU och andra relevanta internationella sammanhang för att minska koldioxidutsläppen. Att driva och få till stånd att alla länder kommer att minska sina utsläpp är, en av de viktigaste åtgärderna, tillsammans med att Sverige når sina territoriella klimatmål, för att kunna nå 1,5 graders målet globalt.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att *Sverige ska arbeta för att avfallslagstiftningen ses över så att den främjar snarare än hindrar cirkulära och giftfria flöden*. Hur man planerar att gå vidare för att få till en översyn behöver förtydligas som en åtgärd. Det är viktigt med en översyn av avfallsdirektivet för att öka och möjliggöra för cirkulär ekonomi för i förlängningen få ett mer resurseffektivt och hållbart samhälle.

Kapitel 8 Statistik och indikatorer över konsumtionens klimatpåverkan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och anser att det är av stor vikt att den officiella statistiken, förbättras och anser att SCB tillsammans med Naturvårdsverket är väl lämpade att genomföra utredningens föreslagna uppdrag om att utveckla miljöräkenskapernas officiella statistik om klimatpåverkan från konsumtion. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att statistiken bryts ner på regional och lokal nivå, för att kunna följa upp regionala och lokala åtgärdsprogram samt klimatstrategier. Regional och lokal statistik är motiverande för genomförande av åtgärder på lokal och regional nivå. Länsstyrelsen anser också att redan framtagna indikatorer, som togs fram 2019, bör samlas och utredas. Förslagsvis under Generationsmålet på miljömålportalen. Där finns redan idag väl upparbetade rutiner för att hantera indikatorer, statistik och dess uppdateringar.

Avsnitt 9.9: Statistik och indikatorer över klimatpåverkan och klimat effekt från export - överväganden och förslag

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att uppdrag ges att utveckla statistiken om exportens effekt på de globala utsläppen samt att utveckla metod för att beräkna och regelbundet ta fram utsläppsscenarier.

Kapitel 10 Mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion och ökad klimatnytta från export

10.2 En ny strecksats i Generationsmålet för Sveriges globala klimatavtryck

Länsstyrelsen är tveksam till nyttan i att införa ytterligare en strecksats till Generationsmålet om att Sveriges ska ha ett negativt globalt klimatavtryck senast 2045. Den nuvarande strecksatsen om att konsumtionsmönstren av varor och tjänster ska orsaka så små miljö- och hälsoproblem som möjligt redan omfattar frågan om klimatpåverkan från vår konsumtion.

Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp är redan en etablerad indikator för att följa utvecklingen av denna strecksats. Målen bör i stället redovisas som etappmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan på samma sätt som de nationella målen för utsläpp av växthusgaser i Sverige. Genom att införa en strecksats med ett tydligt målar så frångås också den tidigare principen att Generationsmålet i första hand ska fokusera på den omställning som behövs för att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Kapitel 10.3 Mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att införa ett mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion inom ramen för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Regionala och lokala åtgärdsprogram och klimatstrategier inkluderar ofta åtgärder för att minska klimatpåverkan från konsumtion.

Konstruktionen med två målbanor, samt sammankopplingen mellan målen för klimatpåverkan från konsumtion och målet för Sveriges exports klimatnytta är komplex och därmed svår att kommunicera. Det sistnämnda kan försvåra användningen av målen i kommunikation och dialog nationellt, regionalt och lokalt. Länsstyrelsen anser att hur detta ska kommuniceras på ett tydligt sätt behöver utredas.

Avsnitt 11 Klimatpåverkan från flyget

Det är positivt att internationellt flyg inkluderas i Sveriges långsiktiga klimatmål som förslaget om utsläpp från bunkring till internationellt för att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045 är positivt. Det är viktigt att Sverige tar ansvar för att minska flygets klimatpåverkan både inom och utanför Sveriges territorium, där rådighet finns.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget som innebär att ett nationellt mål för flyget inte kommer att vara mindre ambitiöst än vad branschen själv har åtagit sig enligt flygbranschens färdplan till Fossilfritt Sverige, dvs, fossilfritt inrikes flyg till 2030, fossilfri bunkring till flyg – både inrikes och internationellt till 2045 och ett mål för elflyg. För Västerbotten med stora behov av bra och effektiva transporter vill också Länsstyrelsen understyrka vikten av att driva på och stödja fortsatt utveckling av elflyg som nu sker i Skellefteå.

Det är uppenbart att flyget behöver ställa om och det händer mycket inom detta område och den tekniska utvecklingen går fort. I Skellefteå har Sveriges kraftigaste laddstation för elflyg byggts. Att satsningen görs just i Skellefteå beror till stor del på den nyindustrialisering som pågår i länet och Nortvolts placering i kommunen. Det pågår ett flertal initiativ inom elflyg i Sverige. Än så länge finns enbart små elflygplan men större regionalflygplan är under utveckling. Inom bara några år kommer vi att kunna flyga passagerarflygplan drivna av el i Sverige. Det eldrivna flyg som nu växer fram erbjuder nya mer miljömässigt bra möjligheter för det regionala flyget. Den befintliga infrastrukturen kan också användas (återanvändas) i omställningen.

Den 15 augusti öppnade den nya flyglinjen Umeå – Karleby – Skellefteå – Karleby – Umeå ett konkret steg i syfte att förbereda regionen för elflyg. Från och med 2024 räknar man med att kunna gå helt över till biobränsle och några år därefter hoppas man kunna börja trafikera rutten med elflyg.

Datum
2022-09-19

Diarienummer
501-4855-2022

Biobränsle är viktigt på kortare sikt, tills elflygen är på marknaden, både utifrån minskade CO₂-utsläpp, men också för att bygga upp en efterfrågan och därmed produktion av biodrivmedel.

Eldriften kan, förutom att det minskar koldioxidutsläppen helt också betyda drastiskt minskade bränsle- och underhållskostnader, vilket innebär att driftskostnaderna blir mycket konkurrenskraftiga och därmed ger möjligheter till en helt ny regional flygtrafik. För att kunna följa upp utvecklingen är det viktigt att den nationella emissionsdatabasen fortsätter att utvecklas och förvaltas, både på nationell, regional och lokal nivå.

Avsnitt 12 Klimatpåverkan från sjöfarten

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen och anser att det är viktigt att utsläppen från båt och sjötrafik räknas in i de territoriella utsläppen för att dessa branscher ska ges en möjlighet att ställa om och kunna bidra till minskningen av koldioxidutsläppen. Länsstyrelsen delar utredningen syn om att ett nationellt mål för sjöfarten ska inte vara mindre ambitiöst än vad branschen själv har åtagit sig enligt sjöfartens färdplan till Fossilfritt Sverige I Västerbotten har vi världens mest miljövänliga passagerarfärja som trafikerar sträckan Umeå-Vasa som är både gas- och batteridrivna. Den visar på ett konkret sätt att sjöfarten kan ställa om och bidra till en minskning av koldioxidutsläppen.

Kapitel 13 Klimatpåverkan från offentlig konsumtion och upphandling

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ändra i lagar och förordningar som styr offentlig upphandling så att climateffekter och de nationella klimatmålen beaktas. Det offentliga både kan bidra och ska gå före bidra till en minskning av konsumtionens klimatavtryck.

Länsstyrelsen ser positivt på miljömålsberedningens förslag om etappmål för utsläpp från offentlig upphandling av varor och tjänster. Förslaget om att ge Upphandlingsmyndigheten, SCB, och Statens inköpscentral utökad uppgift att bistå övriga myndigheter med stöd och underlag är också positivt. Det kommer att krävas mer resurser för myndigheterna att genomföra detta och för att underlätta är det viktigt med den utbildning som föreslås samt tydligt stöd och vägledning från utpekade stödmyndigheter.

Länsstyrelsen ser mycket positivt om förslaget att Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller en programutbildning för offentliga upphandlare. I utbildningen ska det ingå delar om klimat, utsläpp från offentlig konsumtion och tillvägagångssätt för att minska utsläppen. Länsstyrelsen anser att det behöver arbetas fram riktlinjer för myndigheternas upphandling utifrån beredningens förslag och att både beställare och upphandlare omfattas av föreslagen utbildning.

Datum
2022-09-19

Diarienummer
501-4855-2022

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att klimat och övriga miljökrav utifrån ett livscykelperspektiv ställs i de statliga ramavtalen för att underlätta myndigheternas arbete och myndigheternas bidrag till att nå miljömålen.

Kapitel 13.24 - Klimatpåverkan från offentlig konsumtion och upphandling - överväganden och förslag

Länsstyrelsen är positiv till att Upphandlingsmyndigheten och Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram kriterier för vad som ska räknas som klimatkrav.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om ett etappmål för utsläpp från offentlig upphandling av varor och tjänster.

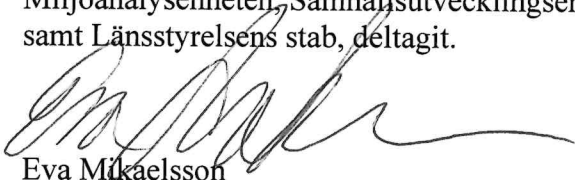
Länsstyrelsen är positiv till att det i upphandlingslagstiftningen och i myndigheters instruktioner införs instruktioner om att beakta de nationella klimatmålen.

Ytterligare synpunkter

En reflektion om utredningen är att man skriver mycket lite om omställningen till eldrivna lastbilar. Länsstyrelsen anser att det är en viktig fråga då det i Västerbotten i stora delar saknas järnvägstrafik i stor utsträckning och därigenom är näringslivet beroende av tunga transporter på väg. Det byggs nu ett nät av laddstationer i länet men vi måste även få fler transportörer att gå över till eldrift om vi på allvar vill att godstransporterna på väg ska minska sina utsläpp av växthusgaser.

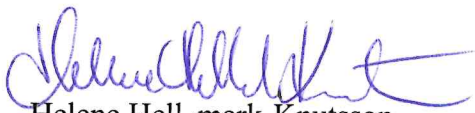
Länsstyrelsen delar också utredningens syn att cirkulär ekonomi är en del av lösningen men att kunskapen inom området behöver öka. Länsstyrelsen skulle därför välkomna ett kunskaps och utvecklingsuppdrag, med tillhörande resurser för att främja cirkulär ekonomi i Västerbotten.

I ärendet förutom föredragande och beslutande har också handläggare från Miljöanalysenheten, Samhällsutvecklingsenheten och Verksamhetsstöd samt Länsstyrelsens stab, deltagit.

Eva Mikaelsson

Enhetschef Miljöanalys

Helene Hell mark-Knutsson

Landshövding Västerbotten

